

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs III. Vtrum missio inuisibilis diuinæ personæ sit solum secundum
donum gratiæ gratum facientis. artic. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

diuina processio Filij à Patre, Filius autem terminus est æternus: quædam verò alia determinant terminum temporalem, cuiusmodi sunt nomina, missio, datio personæ diuinæ: mittitur namque persona diuina, vt sit nouo modo alicubi: & datur, vt habeatur ab eo, cui datur: & vtrumque fit per effectum temporalem, estque in tempore. Nomina ergo tertij generis solum dicuntur temporaliter de personis diuinis. Nomina verò secundi generis conueniunt eis ex æternitate, eò quòd tam habitu do ad principium, quam terminus, sint ex æternitate. Nomina autem primi generis partim dicuntur de personis diuinis ex æternitate, & partim ex tempore, pro diuersitate terminorum, ad quos sunt indifferètia. Vnde Filius ex æternitate dicitur procedere, ac exire à Patre vt Deus sit, iuxta illud Michææ 5. *Egressus eius ab initio à diebus æternitatis.* Dicitur ex tempore exire à Patre, vt sit homo. Iuxta illud Ioan. 13. *A Deo exiui, & ad eum vadi,* per naturam scilicet assumptam. Et Ioan. 16. *Exiui à Patre & veni in mundum, iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem.*

ARTICVLVS III.

Vtrum missio inuisibilis diuinæ personæ sit solum secundum donum gratiæ gratum facientis.

Missio diuinæ personæ inplex.

D V P R I M U M est missio diuinæ personæ: quædam visibilis, qualis est quæ vel fit cum aliquo signo sensibili, quo pacto Spiritus sanctus descendit in specie columbæ super Christum, & in specie linguarum ignis in die Pentecostes, vel cum terminus temporalis illius est aliquid sensibile, quo pacto Filius in carne humana missus est in mundum. Alia verò missio diuinæ personæ est inuisibilis. Huiusmodi est missio Filij, aut Spiritus sancti, ad animas interius sanctificandas absque aliquo sensibili signo aduentus, vt communiter in Ecclesia sanctificari solent animæ. Atque de hac sola missione excitarur quæstio proposita.

Prima cõcl. D. Thomæ.

Tres sunt conclusiones huius articuli. Prima est. Missio inuisibilis diuinæ personæ, solum est secundum donum gratiæ gratum facientis. Simul tamen eum gratia gratum faciente intelligit D. Thomas virtutes & dona supernaturalia, quæ eam concomitantur, vt fidem, spem, donum sapientiæ, &c. Verum tamen intelligit hæc, quando coniuncta sunt cum gratia gratum faciente. Quod dico propter fidem & spem, quæ recedente gratia manent. Conclusio hæc explanatione potius, quam probatione eget. Est enim in ea sermo de missione ad habitandum in creatura intellectu prædita, non quocumque modo, sed peculiari quodam quaest. 8. artic. 3. explicato, nempe per nobilissimum effectum, quem Deus in nobis & in Angelis, dum in via sumus, efficit, quo mediâte filios adoptiuos, hæredesque vitæ æternæ nos constituit, uosque sanctificat, ac sibi per cognitionem & amorem sempiternæ beatitudinis proportionatum coniungit, hoc autem solum fit per gratiam gratum facientem, per virtutesque ac dona, quæ illam comitantur, vt omnes consentiant. Porro quatenus Deus per gratiam gratum facientem nos sanctificat, dignosque reddit, vt, iuxta sensum conclusionis 3. explicandum, per cognitionem & amorem in nobis habitet, dicitur nos efficere templum suum, iuxta illud 1. ad Corinth. cap. 3. *Nescitis quia templum Dei estis: & Spiritus sanctus habitat in vobis? Si quis autem templum Dei violauit*

Missio per donum gratiæ exponitur.

A rit, disperdet illum Deus: templum enim Dei sanctum est, quod estis vos. Licet autem in hoc articulo, cum sanctis & Scripturis sacris, sermo sit de missione diuinæ personæ explicata, non tamen negat D. Thomas, Deum, personæque diuinæ esse etiam in nobis modo aliquo minus perfecto per gratias gratas datas, & alia dona etiam naturalia: iuxta illud ad Rom. cap. 1. *Sicut non probauerunt habere Deum, in notitia: vbi loquitur de Philosophis naturalibus, & de notitia, quam de Deo lumine naturali compararunt.* Præterea, non negat aliis quoque rationibus esse Deum peculiari quodam modo etiam in rebus intellectu minimè præditis, vt quaest. 8. art. 3. ostendimus.

2. Conclusio. Personam diuinam dari perfectissimè in hac vita per donum gratiæ gratum facientis.

B Secunda conclusio. Persona diuina simpliciter, perfectissimèque modo, quo dari consuevit in hac vita, de quo tantum cum sanctis est sermo hoc loco, solum datur secundum donum gratiæ gratum facientis. Probat, quia res datur ad vsum, aut fruitionem: facultas autem fruendi diuinæ personæ solum est per gratiam gratum facientem, qua quis acceptatur in vitam æternam: ergo diuina persona eodem modo solum datur per donum gratiæ gratum facientis. Præterea, haberi Deum per cognitionem & amorem vitæ æternæ proportionatum, qui modus perfectissimus est, quo Deus ab animabus fidelibus habetur in hac vita, diciturque tentio, iuxta illud sponsæ Cantuorum 3. *Tenui eum, nec dimittam,* solum est per gratiam gratum facientem vnâ cum donis eam concomitantibus: ergo dari personam diuinam, vt eodem modo habeatur, solum erit secundum donum gratiæ gratum facientis.

3. Conclusio.

C Tertia conclusio. Cum conferatur, aut augetur donum gratiæ gratum facientis, ipsamet persona diuina est, quæ mittitur, datur, & habitat in nobis per donum, & non solum donum est, quod datur. Hæc est D. Thomæ hoc loco, Magistri, & Scholasticorum communiter in 1. dist. 14. Contrarium verò fuit placitum quorundam, parum fidei Catholicæ consentaneum, afferentium personam solum dari ac mitti quoad donum ipsius, non verò ipsamet vnâ cum dono, quod datur. Quod autem eorundem placitum parum fidei sit consentaneum, ne amplius dicam, probatur. Quoniam Scripturæ sacre aperte contrarium sonant. Ad Roman. enim c. 5. ait Paulus: *Caritas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis.* Vbi personam ipsam dicit esse datam nobis, & non solum caritatem, quæ est donum illius. Lucæ cap. 1. *Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi.* Ioan. cap. 14. *Ego rogabo Patrem, & alium pariter dabit vobis Spiritum veritatis.* Actuum cap. 1. *Accipietis virtutem superuenientis Spiritus sancti in vos.* Adde, quòd sacre literæ passim dicunt personam ipsam Spiritus sancti mitti, personæque diuinæ ad animas iustorum venire, quæ omnia donis accommodari nequeunt. Augustinus 15. de Trinitate capite 26. *Quomodo, inquit, Deus non est, qui dat Spiritum sanctum? Imò quatenus Deus est, qui dat Deum.* Ambrosius 1. lib. de Spiritu sancto cap. 4. de persona Spiritus sancti aperte loquens, ait: *Ipsam vnâ Spiritum, & Apostoli, & Prophete sunt consecuti, sicut etiam Doctor gentium dicit, quia vnus Spiritum potuimus, quasi eum, qui non queat scindi, sed infundatur in animis, & sensibus illabatur.* Et addit: *Non ergo Spiritus sanctus de substantia corporalium. Hic enim corporibus incorporam infundit gratiam, sed nec substantia inuisibilium creaturarum est: nam & illa sanctificationem eius accipiunt.* Hæc Ambrosius.

D Vt autem intelligatur in quo sensu personæ ipse

mitti, & dari dicantur, quando donum gratiæ gratum facientis nobis confertur, notandum est discrimen, quod cernitur inter hæc duo: persona diuina mittitur, persona diuina datur, & venit ad nos: mitti namque solum conuenit personæ, quæ est ex alia, eò quod mitti, dictum de persona diuina, includat habitudinem originis ad mittentem, vt art. i. explicatum est. Quod fit, vt Patri, qui non est ex alio, non conueniat mitti, sed solum Filio qui est ex Patre, & Spiritui sancto, qui est ex utroque. Dari uero & venire conuenit omnibus tribus personis diuinis: eò quod venire non dicat habitudinem ad alium, à quo quis ueniat. Atque, vt aliquid dari dicatur, satis sit, per identitatem sit dantis, vt q. 38. explicauimus. Vide Christus Dominus Ioann. 14. de eo, qui seruat sermonem ipsius ait: *Pater meus diligit eum, & ad eum uenimus, & mansorem apud eum faciemus.*

Quando ergo confertur nobis donum gratiæ gratum facientis, Deus, quatenus Deus, & tres personæ diuinæ dicuntur venire ad nos, & dari nobis, vt maneat, habitentque in nobis, quatenus ratione caritatis & fidei, donique sapientiæ in nobis esse incipiunt tamquam obiectum cognitum, & dilectum in cognoscendo & diligendo. Interim tamen, dum hæc nobis insunt habitualiter, Deus personæque diuinæ dicuntur esse in nobis tamquam obiectum cognitum, & dilectum habitualiter: quando uero insunt nobis actus horum habituum, dicuntur esse in nobis tamquam obiectum actu cognitum & dilectum. Itaque non solum dantur, ac ueniunt ad nos dona, sed ratione donorum dantur, & ueniunt ad nos Deus, personæ diuinæ tamquam obiecta, quæ attingimus, & quæ, ratione donorum, sunt in nobis obiectiue, ea phrasi loquendi, qua id, quod de nouo cognoscimus, dicitur in mentem nostram venire, dicimurque attingere, & tenere illud tamquam obiectum cognitum. Quod fit, vt licet Deus in genere causa efficiens, causa sit donorum, quæ sunt in nobis, dona tamen ipsa sint cause, quasi dispositiua, per quas Deus dicitur esse, uereque est in nobis, vt hoc loco in responsione ad secundum D. Thomam affirmat. Iuxta sensum explicatum ait, Ioan. 1. sua canonica cap. 4. *Qui manet in caritate, in Deo manet, & Deus in eo.* Manet namque ipse in Deo tamquam obiectum cognitum & dilectum, vt uitam æternam ei conferat: manet etiam Deus in eo tamquam obiectum cognitum & dilectum dilectione supernaturali uitæ æternæ proportionata, per quam mutua amicitia inter ipsum & Deum intercedit.

Illud aduerte, Deum personæque diuinæ non solum dari nobis per donum gratiæ iuxta modum explicatum, sed etiam, vt sint quasi rector, tutor, & protector noster. Per gratiam quippe efficiuntur Filij & amici Dei, dignique proinde custodia & protectione diuina: quare eo ipso quod in gratia constituitur, efficiuntur de eorum numero, circa quos peculiariter est protectio & custodia diuina, curaque effundendi largius dona sua. Vnde nulla facta mutatione in Deo, sed in nobis, perinde tunc dicitur Deus dari nobis instar rectoris, tutoris, ac protectorem pupilli.

Quia uero non solum caritas, sed etiam cætera dona, quatenus dona sunt, Spiritui sancto ea ratione, vt q. 38. explicauimus appropriantur, quod Spiritus sanctus procedat ut primum donum, efficitur, ut ratione caritatis, aliorumque donorum Spiritus sanctus peculiariter dicatur venire ad nos, dari

explicatum est in hunc modum...

Deus & personæ diuinæ dantur ut sint quasi rector, tutor, & protector nostri.

Quare ratione caritatis diuina dicitur peculiariter Spiritui sancto uenire ad nos, atque in

A nobis, habitareque, & manere in nobis. Quia etiam donum sapientiæ, fideisque ipsa, quatenus ad intellectum pertinent, Filio appropriantur, efficitur etiam ut ratione eorum, quando cum caritate sunt coniuncta, Filius peculiari quadam ratione dicatur ad nos uenire, dari nobis, habitare ac manere nobiscum. Et quia filium inuisibiliter ad nos mitti, non est aliud quam procedere à Patre, & incipere esse in nobis prædicto modo, efficitur, ut quando nobis datur, & ad nos uenit dicatur ad nos à Patre mitti. Vnde Augustinus 4. de Trinitate cap. 20. *Tunc inuisibiliter Filius cuique mittitur, sicut à quoquam cognoscitur, atque percipitur, quantum cognoscit, & percipi potest pro capiti, uel proficiente in Deum, uel perficendo in Deo anima rationalis. Non ergo eo ipso, quod de Patre nascitur, missus dicitur Filius, sed eo quod ex tempore cuiusquam mente percipitur, sicut dictum est: Mitte illam, ut mecum sit & mecum laboret.* Hæcenus Augustinus. Denique quia etiam Spiritum sanctum ad nos inuisibiliter mitti, non est aliud, quam procedere à Patre & Filio & incipere esse in nobis prædicto modo, concluditur, ut quando nobis datur, atque ad nos uenit, mitti ad nos dicatur à Patre & Filio: Pater uero, quia à nullo alio est, quando nobis datur, atque ad nos uenit, non dicitur mitti.

B Dubium est, utrum per absolutam Dei potestatem absque aliquo dono creato, operationeque Dei ad extra mitti possit inuisibiliter persona diuina, uenireque ad creaturam rationalem iam existentem. Sunt qui affirmant id posse fieri per solum actum diuinum, quo Deus sua liberalitate acceptet talem creaturam, eique cõferre uelit beatitudinem æternam. Cõtrarium tamen existimo esse uerum. Tum quia missio personæ diuinæ effectum temporalem, atque ad extra includit, ut artic. i. ostensum est, aduentusque sine effectum temporali, & ad extra intelligi nequit. Tum etiam, quoniam cum nullus actus, nullæ uero determinatio uoluntatis diuinæ, possit esse nisi æterna, ratione æternæ acceptionis diuinæ, uoluntatisque conferendi gloriam tali tempore, diceretur Deus missus ex æternitate ad creaturam, aduenisse uero creaturæ ex æternitate, quod nullus concederet. Dicendum itaque est, illud inuolere contradictionem: quoniam mittere, & uenire ad creaturam, intrinsecè includit operationem effectumque Dei ad extra: quare si nihil ad extra offereretur, mitteretur persona, & non mitteretur, adueniretque, & non adueniret. Quia tamen per eam determinationem cõferre Deus posset creaturæ ius ad uitam æternam in sola Dei liberalitate fundatum: iusque illud non esset aliud, quam respectus rationis, quo creaturæ ex sola Dei liberalitate beatitudo competeret, concederem sine operatione ad extra posse Deum ex æternitate seipsum quoad ius fruendi conferre: id tamen non esset missio personæ diuinæ, neque aduentus Dei ex æternitate.

nobis habitare. Cur sit Filius ratione sapientiæ fidei.

Datum.

Soluitur. Mittere inuisibiliter persona ad extra duo tenentur impleri.

ARTICVLVS IV.

Utrum Patri conueniat mitti.

ARTICVLVS V.

Utrum filio conueniat inuisibiliter mitti.

ARTICVLVS VI.

Utrum missio fiat ad omnes, qui sunt participes gratiæ.

I omnes articuli expositi à nobis sunt articulo 3.

ARTI